

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIOPSDRU

Universitatea POLITEHNICA
din Bucuresti

Investește în oameni!

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Proiect cofinanțat din Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013

Axa prioritară: 2 "Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii"

Domeniul major de intervenție: 2.1 "Tranziția de la școală la viață activă"

Titlul proiectului: „Consiliere pentru carieră, practică pentru succes!”

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/161/2.1/G/136010

Beneficiar: Universitatea POLITEHNICA din București

Despre Chestionarele de personalitate

Chestionarele de personalitate sunt instrumente utilizate de către psihologi, care vizează facilitarea unei mai bune cunoașteri a propriei persoane oferită clienților acestora. Ele au apărut ca urmare a unei nevoi de autocunoaștere din ce în ce mai acută resimțită în societatea contemporană. Indiferent de contextul în care sunt utilizate (resurse umane, orientare profesională și consiliere vocațională a tinerilor, cabinete de psihoterapie, spitale), ele urmăresc o cunoaștere de sine aprofundată, în scopul ameliorării calității vieții. Informațiile dobândite prin intermediul chestionarelor de personalitate reprezintă un prim pas spre o înțelegere mai bună a modului de funcționare a unei persoane. Această înțelegere ar putea reprezenta o primă etapă dintr-un proces de valorificare efectivă a informațiilor rezultate din interpretarea chestionarelor. Un rol important revine în acest demers specialistului care face interpretarea rezultatelor chestionarelor, deoarece fiecare aspect care reiese în urma coroborării datelor poate genera multiple piste de interpretare, poate fi corelat cu altele, rezultând astfel o imagine de ansamblu cu un grad ridicat de coerență și structură.

Societatea contemporană se caracterizează, la nivel global, prin accelerarea ritmului în care se produc schimbările și prin relativizarea valorilor, situație care poate genera la nivel individual debusolare cu privire la adoptarea deciziilor, ierarhizarea priorităților, relațiile cu ceilalți. În acest context, o cunoaștere de sine consistentă se va dovedi extrem de prețioasă, ea conducând la o bună structurare interioară a individului, care va putea să facă astfel față mai bine avalanșei de stimuli veniți din exterior, dintre care unii pot avea potențial destabilizator. Persoanele cu un ridicat nivel de autocunoaștere pot face față mai bine provocărilor în fața cărora îi va pune viața. Cum dobândim însă această cunoaștere de sine? Unii o consideră de la sine

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea POLITEHNICA
din Bucuresti

înțeleasă, căzând în capcana autosuficienței și a superficialității. Alții consideră că introspecția e o bună metodă pentru a accede la informații referitoare la propria funcționare psihică. Observăm de asemenea că relațiile cu ceilalți – familie, prieteni, colegi de școală sau de muncă, persoane cu care avem contacte pasagere – ne pot revela informații semnificative despre maniera în care funcționăm și ne comportăm, cu condiția să fim suficient de receptivi și dornici de a ne înțelege și eventual ameliora comportamentul.

În scopul unei mai bune cunoașteri a manierei în care funcționează psihicul uman, începând cu secolul XX, cercetători din domeniul psihologiei au întocmit o serie de instrumente validate științific, chestionarele de personalitate ocupând un loc important în cadrul acestora. Realitatea psihică este guvernată de forțe care ne influențează comportamentul la fiecare pas, iar cunoașterea dinamicii acestora este în măsură să ne ajute să ne înțelegem mai bine conduita, felul în care reacționăm și luăm deciziile, tiparele de gândire. În cartea sa despre chestionarele de personalitate, Mihaela Minulescu arată că fiecare persoană reflectă prin comportamentul său o ecuație personală, pe care chestionarele de personalitate sunt în măsură să o pună în evidență. Clarificările pe care acestea le pot aduce, ca urmare a unei interpretări adecvate și profesioniste, sunt în măsură să îl ajute pe cel care beneficiază de ele să își îmbunătățească viața în ansamblu sau cel puțin unele părți ale acesteia.

Vom trece în revistă în cele ce urmează câteva chestionare de personalitate utilizate în evaluarea psihologică și orientarea în carieră.

Chestionarele de tip „big five” pornesc de la premisa că limbajul natural este deținătorul descriptorilor potențiali pentru personalitate, iar diferențele semnificative dintre oameni sunt reflectate în limbajul pe care ei îl folosesc. Acest tip de chestionare pornesc așadar de la specificul lingvistic al fiecărei limbi, identificând „superfactori” ai personalității și fațetele acestora. Nevrotismul este considerat domeniul cel mai cercetat al personalității. Fațetele lui sunt anxietatea, ostilitatea, depresia, o conștiința de sine exagerată, impulsivitatea, vulnerabilitatea. Extraversia este un alt superfactor, iar ea definește un comportament sociabil, caracterizând persoane volubile, active, energice și optimiste. Fațetele extraversionii sunt căldura / entuziasmul, spiritul gregar, afirmarea, activismul, căutarea implicării, calitatea pozitivă a stărilor emoționale. Deschiderea este un alt superfactor, care se definește prin următoarele fațete: imaginație activă, deschidere în plan estetic, deschidere spre modurile proprii de a simți, deschidere în planul acțiunilor, deschidere în plan ideatic, deschidere în planul valorilor. Agreabilitatea este un factor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

Universitatea POLITEHNICA
din Bucuresti

care apare, la fel ca extraversia, în relațiile cu ceilalți. Fațetele ei sunt reprezentate de încredere, sinceritate în exprimarea opiniilor, altruism, bunăvoință, modestie, blândețe. Conștiinciozitatea reprezintă un superfactor care face referire la autoorganizare, îndeplinirea îndatoririlor, capacitatea de urmărire a propriilor scopuri. Fațetele conștiinciozității sunt reprezentate de competență, ordine, simțul datoriei, dorința de realizare, auto-disciplină și capacitate de deliberare.

Seria de chestionare de personalitate construite de R. B. Catell este foarte cunoscută și adesea utilizată, mai cu seamă pentru a prezice felul în care o persoană este susceptibilă să se comporte într-o situație dată. Acest autor a stabilit o serie de 16 factori grupați în structuri bipolare care reflectă manifestări de comportament exprimate gradat, de la polul care definește o maximă exprimare a trăsăturii spre cel care reflectă o diminuare accentuată, chiar dispariția acesteia. Factorii propuși de R. B. Catell sunt următorii: schizotimie / vs / ciclotimie, instabilitate emoțională / vs / stabilitate emoțională, supunere / vs / dominanță, expansivitate / vs / nonexpansivitate, supraeu slab / vs / forța supraeului, timiditate și sensibilitate la amenințare / vs / curaj și lipsă de sensibilitate, comportament realist dur / vs / comportament sensibil la estetic, încredere și adaptabilitate / vs / tensiune și rigiditate, spirit practic și conștiinciozitate / vs / atitudine neconvențională excentrică, naivitate / vs / subtilitate, încredere / vs / tendința spre culpabilitate, conservatorism / vs / lipsa de respect pentru convenții, dependența de grup / vs / independența personală, sentiment de sine slab / vs / sentiment de sine puternic, tensiune ergică slabă / vs / tensiune ergică ridicată, adaptare / vs / anxietate, introversie / vs / extraversie, emotivitate / vs / dinamism, supunere / vs / independență.

Indicatorul de tipologie Myers-Briggs privind stilurile apreciative, cunoscut și sub numele de Testul MBTI, este un instrument folosit pe scară largă, atât în cercetare, cât și în psihologia aplicată. Testul propune încadrarea subiecților în 16 structuri psihologice constituite la intersecția dimensiunilor introversie-extraversie (ca preferință / orientare spre lumea interioară, respectiv spre cea exterioară), considerate a fi dimensiuni esențiale ale psihismului ce se manifestă complementar atât la nivel conștient, cât și la nivel inconștient. Un alt aspect pus în evidență de acest instrument de testare psihologică se referă la modul dominant de a intra în relație cu informația, identificând două tipuri principale: modalitatea logic-rațională (care privilegiază gândirea ca funcție cognitivă), respectiv modalitatea perceptivă, nefiltrată rațional (care privilegiază intuiția la nivelul funcțiilor cognitive). O altă diferențiere stabilită în cadrul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

CNDIPT

OIPOSDRU

Universitatea POLITEHNICA
din Bucuresti

acestui test de personalitate trasează o linie de demarcație între stilul inferențial (caracterizat prin atitudine dominantă, tendința spre planificare și control al vieții) și cel flexibil, spontan (care se regăsește la persoanele care doresc nu atât să își controleze viața, cât să o înțeleagă).

Aceste patru aspecte esențiale generează în combinații diverse 16 tipuri de personalitate, dintre care amintim doar câteva: tipul ESTJ (gândire de tip extravert, cu senzorialitatea ca funcție secundară); tipul ENTJ (gândire de tip extravert, cu intuiția ca funcție secundară), tipul ISTP (gândire de tip introvert, cu senzorialitatea ca funcție secundară); tipul ESFJ (afectivitate de tip extravert, cu funcția secundară senzorialitatea); tipul ISFP (afectivitate de tip introvert cu funcția secundară senzorialitatea), tipul INFJ (intuiție introvertă cu afectivitatea ca funcție secundară) etc.

Testul MBTI este foarte frecvent utilizat în consilierea educațională și vocațională. Prin interpretarea pe care o propune în legătură cu aspecte referitoare la autocunoaștere, dezvoltare și adaptare la cerințele educaționale, existențiale și profesionale, el vizează perfecționarea de-a lungul întregii vieți.

*Acest material este inspirat din lucrarea **Chestionarele de personalitate în evaluarea psihologică** de Mihaela Minulescu.*

Expert comunicare
Mirela-Sanda SĂLVAN